

İDARİ COĞRAFYA

KONU 4: MÜLKİ İDARE COĞRAFYA İLİŞKİSİ

Dersin İçeriği:

- ✓ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi
 - Jeolojik Yapı-Yeryüzü Şekilleri
 - İklim
 - Doğal Bitki Örtüsü
 - Hidrografik Unsurlar
 - Toprak Örtüsü
 - Doğal Afetler
- ✓ Mülki İdare - Sosyoekonomik Coğrafya İlişkisi

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

II. Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

- Mülki idare alanlarının sınırlarının belirlenmesinde ve yönetilmesinde yer şekilleri, iklim, hidrografik öğeler, bitki örtüsü gibi pek çok fiziki coğrafya faktörü etkili olmaktadır.

a. Yeryüzü Şekilleri

- Mülki idare alanlarının sınırları içinde kalan arazinin jeolojik yapısı ve bu yapı üzerinde yeryüzü şekilleri hem sınırların oluşturulmasında hem de söz konusu idari alanların yönetilmesinde önemli bir unsurdur.
- Yer şekillerinin niteliği, mülki idari alanlar içerisinde kapladığı yeri bilhassa arazi kullanım açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle sınırlar çizilirken, söz konusu idari alanda yaşayan insanların etkin bir şekilde yararlanabileceği ve ekonomik faaliyetlerini sürdürebileceği arazilerin sınırlar içerisinde kalmasına özen gösterilmelidir.
- Mülki idare sınırları dağlık alanlarda genellikle dağların zirvelerinden geçirilmektedir. Ayrıca vadiler, sırtlar sınırların belirlenmesinde esas alınan diğer unsurlardır.

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

b. İklim

- Bir bölgedeki iklim özellikleri, bir yandan doğal ortamdaki unsurları etkilerken bir yandan da o bölgedeki insanın sosyoekonomik faaliyetlerini etkilemektedir. Dolayısıyla iklim özellikleri idari alanlarının yönetilmesi üzerinde de etkili bir rol oynamaktadır.
- Bazı iklim koşulları insanların yaşamı, faaliyetleri ve bölgenin yönetimi açısından uygun koşullar sağlarken, bazı iklim koşulları ise gerek insanların sosyo-ekonomik faaliyetlerini gerekse alanın yönetimini güçleştirmekte, kısıtlamaktadır.
- Örneğin sert-karasal iklim şartlarının egemen olduğu yılın büyük bir kısmını kar örtüsü altında geçiren, ulaşıma kapanan bir sahanın yönetimi ile ılıman iklim şartlarının hüküm sürdüğü, iklimin yönetim üzerinde kısıtlayıcı bir etkisi olmayan bölgelerin yönetimi arasında büyük farklılıklar olmaktadır.

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

c. Doğal Bitki Örtüsü

- Ormanlar, fundalıklar, makilikler, çalılıklar, bozkırlar ve dağ çayırları Türkiye'deki doğal bitki örtüsünü oluşturmaktadır.
- Mülki idare açısından doğal bitki örtüsünün varlığı, niteliği, çeşitliliği, yönetsel alan içerisinde kapladığı alanı önem teşkil etmektedir.
- Öncelikle orman alanları ile bozkır alanların yönetimi birbirinden farklıdır. Bilhassa bölgedeki orman alanları milli park veya doğal sit alanı statüsündeysen bu sahaların yönetimi farklı usullere tabi olmaktadır. Bu tipteki alanlar farklı yasalara bağlı olarak yönetilmektedirler.

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

ç. Hidrografik Unsurlar

- Hidrografik unsurlar arasında denizler, göller, akarsular ve kaynak suları yer almaktadır.
- Deniz kıyısında yer alan yönetim birimlerinin idare alanları kara sularında da devam etmektedir. Söz konusu sahaların yönetimi ilgili kanun hükümlerine göre yapılmaktadır.
- Mülki idare birimlerinin yönetsel sınırları içerisinde yer alan doğal ve yapay göller de önem arz etmektedir. Göllerden avcılık, sazlık alanlardan kamış elde etme, ulaşım ve rekreasyon faaliyetleri yönünden yararlanılmakta ve gelir elde edilmektedir. Dolayısıyla gelir getiren böyle bir kaynağa sahip olan yönetim birimlerinin mülki idare bakımından önemi artmaktadır.
- Göller bazen birkaç ilin ve ilçenin mülki idare alanı içinde kalabilmektedir. Örneğin, Van Gölü, Tuz Gölü, Beyşehir Gölü, Keban Baraj Gölü, Karakaya Baraj Gölü gibi.

KONU 4: MÜLKİ İDARE COĞRAFYA İLİŞKİSİ

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

Van Gölü, Van ile Bitlis illerinin yönetsel alanlarının sınırları içerisindedir. Bitlis ilinin Adilcevaz, Ahlat, Tatvan ilçeleri; Van ilinin Erciş, Muradiye, Merkez, Edremit, Gevaş ilçelerinin yönetim alanı içinde kalmaktadır.

Kaynak: Türkiye Mülki İdare Bölümleri Haritası

KONU 4: MÜLKİ İDARE COĞRAFYA İLİŞKİSİ

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

- Büyük bir bölümü Konya ilinin mülki idare alanı içinde kalan **Beyşehir Gölü**, aynı zamanda Isparta ilinin Şarkîkaraağaç ve Yenişarbademli ilçelerinin yönetsel alanı içinde yer almaktadır.

Kaynak: Türkiye Mülki İdare Bölümleri Haritası

KONU 4: MÜLKİ İDARE COĞRAFYA İLİŞKİSİ

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

- Isparta ilinin mülki idare alanı içerisinde yer alan **Eğirdir Gölü**, Yalvaç, Gelendost, Eğirdir ve Senirkent ilçelerinin yönetsel alanı içinde yer almaktadır.

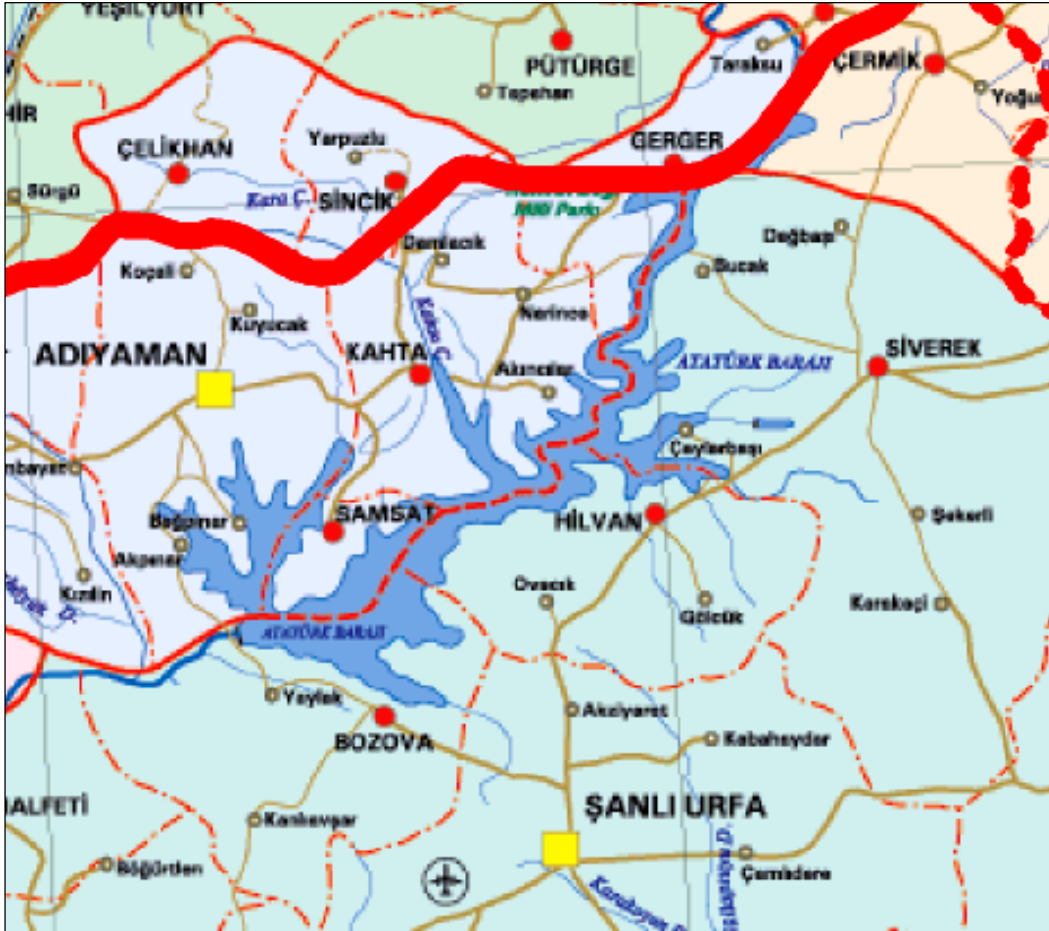

Kaynak: Türkiye Mülki İdare Bölümleri Haritası

KONU 4: MÜLKİ İDARE COĞRAFYA İLİŞKİSİ

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

- Türkiye'nin en büyük baraj gölü olan **Atatürk Baraj Gölü** Adıyaman ve Şanlıurfa mülki idare alanı içerisinde yer almaktadır. Adıyaman'ın Gerger, Kahta, Samsat, Merkez ve Şanlıurfa'nın Bozova, Hilvan, Siverek ilçelerinin yönetsel alanı içinde yer almaktadır.

Kaynak: Türkiye Mülki İdare Bölümleri Haritası

KONU 4: MÜLKİ İDARE COĞRAFYA İLİŞKİSİ

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

- İl ve ilçelerin mülki idare alanları içinde yer alan baraj göllerinin paylaşımında göl haline dönüşen eski akarsu yatağının talveg hattı yönetsel sınır olarak kabul edilmektedir.
- Komşu iki akarsu havzasını birbirinden ayıran su bölümü çizgileri genellikle mülki idari sınırların çizilmesinde esas alınmaktadır.
- Doğu Karadeniz bölgesi kıyı kuşağında yer alan ilçelerin pek çoğunun yönetsel alanı akarsu havzası ile örtüşmektedir. Örneğin, Fırtına Deresi'nin havzası Çamlıhemşin ilçesinin, Arhavi Çayı havzası Arhavi ilçesinin yönetsel alanı durumundadır.

❖ Mülki İdare - Fiziki Coğrafya İlişkisi

d. Toprak Örtüsü

- Toprak örtüsü doğal bitki örtüsüne ve beşerî faaliyetlere etki etmektedir. Özellikle mülki idare alanları içerisinde verimli toprakların yer alması tarımsal üretim ve verimliliğin artmasına dolayısıyla da nüfusun yoğunlaşmasına neden olmaktadır.

e. Doğal Afetler

- Deprem, heyelan, çığ ve sel gibi Türkiye'de sıklıkla yaşanan doğal afetlerin meydana geldiği ya da gelebileceği, afet riski taşıyan mülki idare alanları yönetim ve yönetim planlamaları açısından önemlidir.

❖ Mülki İdare - Sosyoekonomik Coğrafya İlişkisi

C. Mülki İdare - Sosyoekonomik Coğrafya İlişkisi

- Mülki idare alanlarının sınırlarının belirlenmesinde yerleşmelerin tür ve sayıları; birbirleriyle olan ilişki ve bağlantıları, nüfus miktarları ve sosyoekonomik özellikleri etkili olmaktadır.
- Mekânların yönetilmesinde farklı türdeki konutlardan ve yapılardan meydana gelen yerleşim sahaları ile bunları çevreleyen arazinin potansiyelinin bilinmesi gerekmektedir.
- İl ve ilçelere yönetim merkezliği yapacak olan yerleşmelerin tayin edilmesinde yerleşmelerin sahip olduğu fonksiyonlar, çekim gücü, etki alanı gibi hususlar önemlidir. İl veya ilçe merkezi görevi üstlenen yerleşmelerin etki alanı içerisinde kalan yerleşmeler bu merkezlere bağlanmaktadır.
- Yerleşmelerin sosyoekonomik yapıları, sayıları, nitelikleri önem kazanmaktadır. Sosyoekonomik yönden gelişmemiş yerleşmelerden oluşan ilçeler ve dolayısıyla böyle ilçelerden meydana gelen illerde gelişmişlik düzeyi oldukça düşük çıkmaktadır. Öte yandan yoğun nüfuslu, sosyoekonomik yönden güçlü kırsal ve belediye örgütlü yerleşmelere sahip ilçelerden oluşan iller ise gelişmiş iller arasında yer almaktadırlar.